

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П’ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «КРЮК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KRYUK v. UKRAINE)

(Заяви № 50474/20 та № 50480/20)

РІШЕННЯ

Ст. 3 Конвенції (матеріальний аспект) • Таке, що принижує гідність, поводження • Тримання у скляній кабіні під час судових засідань у кримінальній справі • Захід, що сам собою не містить елемента приниження, достатнього для досягнення мінімального рівня суворості, на відміну від тримання в металевих клітках • За сукупності обставин тримання мінімальний рівень суворості досягнутий не був • Явно необґрунтована
П. 3 ст. 5 Конвенції • Розумність тримання під вартою • Ненаведення національними судами «відповідного» та «достатнього» обґрунтування для застосування та продовження заявникам строку дії запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту
П. 5 ст. 5 Конвенції • Право на відшкодування не забезпечено

Підготовлено Секретаріатом. Не є обов’язковим для Суду.

СТРАСБУРГ

05 березня 2026 року

ОСТАТОЧНЕ
05.06.2026

Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції. Його текст може підлягати редакційним виправленням.

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

У справі «Крюк проти України»

Європейський суд з прав людини (П’ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Катержіна Шімачкова *(Kateřina Šimáčková), Голова*,
Марія Елосегі *(María Elósegui),*
Георгіос А. Сергідес *(Georgios A. Serghides),*
Ґільберто Фелічі *(Gilberto Felici)*,
Діана Сирку *(Diana Sârcu),*
Микола Гнатовський *(Mykola Gnatovskyy)*,
Ваге Григорян *(Vahe Grigoryan), судді*,
та Віктор Соловейчік *(Victor Soloveytchik)*, *Секретар секції,*

з огляду на:

заяви (№ 50474/20 та № 50480/20), які 31 жовтня 2020 року подали до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) двоє громадян України, пан Павло Іванович Крюк та пан Олександр Іванович Крюк (далі – заявники);

рішення повідомити Уряд України (далі – Уряд) про скарги за статтею 3 Конвенції (поміщення до скляної кабіни під час судових засідань) та за статтею 5 Конвенції, а також визнати решту скарг у заяві неприйнятними;

зауваження сторін;

після обговорення за зачиненими дверима 20 січня 2026 року

постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ВСТУП

1. Справа стосується скарги заявників за статтею 3 Конвенції щодо тримання їх у скляній кабіні під час судових засідань, а також їхньої скарги за пунктами 3, 4 та 5 статті 5 Конвенції щодо поміщення їх під домашній арешт.

ФАКТИ

2. Заявники народилися у 1990 та 1986 роках відповідно і проживають у м. Запоріжжя. Обох заявників, які є братами, представляли пан М. Сосєдко та пан О. Ігнатов, юристи, які практикують у м. Київ та м. Дніпро відповідно.

3. Уряд України представляла його Уповноважений, пані М. Сокоренко з Міністерства юстиції.

4. Факти справи можуть бути узагальнені таким чином.

1. Затримання та тримання заявників під вартою

5. Заявники, які на той момент були працівниками поліції, підозрювалися в участі у розбійному нападі, вчиненому групою осіб. 08 червня 2017 року їх затримали, а наступного дня Орджонікідзевський районний суд міста Запоріжжя обрав їм запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, посилаючись на тяжкість пред'явлених їм обвинувачень та ризики того, що вони могли ухилятися від органу досудового розслідування та суду або перешкоджати провадженню, зокрема шляхом знищення доказів та впливу на свідків.

6. 10 січня 2018 року Жовтневий районний суд міста Запоріжжя, діючи як суд першої інстанції, прийняв обвинувальний акт щодо заявників та чотирьох інших співобвинувачених і призначив кримінальну справу до розгляду по суті. Строк тримання заявників під вартою неодноразово продовжувався. Суду не було надано копій відповідних судових ухвал про продовження строку тримання їх під вартою.

7. 23 квітня 2020 року суд першої інстанції під час засідання за участю заявників відмовив у задоволенні клопотання прокурора про продовження строку тримання заявників під вартою. Суд врахував час, який заявники вже провели під вартою, і зазначив, що хоча інші ризики, як вбачалося, втратили актуальність, все ще існував ризик впливу заявників на потерпілих та свідків, враховуючи їхній попередній досвід роботи як працівників поліції. Суд також розглянув можливість застосування альтернативного запобіжного заходу і постановив, що за таких обставин виправданим було б поміщення заявників під цілодобовий домашній арешт. Ухвала суду оскарженню не підлягала.

8. 09 червня, 03 липня та 31 серпня 2020 року за результатами розгляду клопотань прокурора про продовження дії запобіжного заходу та клопотань заявників про його скасування, суд першої інстанції продовжував заявникам строк цілодобового домашнього арешту ухвалами, які оскарженню не підлягали. Розглянувши подані доводи, суд першої інстанції встановив без наведення додаткових пояснень, що ризик можливого впливу заявників на потерпілих та свідків все ще зберігався.

9. 29 жовтня 2020 року суд знову переглянув обставини, що виправдовували застосування цілодобового домашнього арешту, і замінив цей запобіжний захід на домашній арешт в нічний час. Суд першої інстанції встановив, що заявники жодного разу не порушували своїх обов'язків, мали постійне місце проживання, сім'ї та потребували проходження лікування. 14 квітня 2021 року суд першої інстанції пом'якшив запобіжний захід, застосований до заявників, замінивши його на особисте зобов'язання.

2. Умови тримання заявників у залі суду

10. Згідно з твердженнями заявників зал судових засідань був обладнаний скляною кабіною розміром 3,6 м у довжину, 1,2 м у ширину та 2,2 м у висоту. Під час судових засідань, проведених у період з 10 січня 2018 року до 23 квітня 2020 року, заявники перебували в цій кабіні разом із чотирма іншими співобвинуваченими. Заявники також надали фотографії, на яких видно, як вони всі разом сидять у скляній кабіні під час засідань.

11. Згідно з твердженнями Уряду скляна кабіна у залі судових засідань мала розміри 4 м у довжину, 1,2 м у ширину та 2,2 м у висоту. Вона була спроєктована відповідно до стандартів, затверджених Державною судовою адміністрацією України (див. пункт 13). Кабіна мала сталевий каркас із прозорим захисним склом спереду та сталевим листом ззаду. Зверху кабіна була закрита ґратчастим металевим перекриттям, яке забезпечувало належну вентиляцію, але унеможливлювало втечу підсудних.

12. 18 вересня 2018 року захисник другого заявника звернувся до суду першої інстанції з клопотанням про надання дозволу його підзахисному сидіти поруч із ним під час засідання. 20 вересня 2018 року у задоволенні цього клопотання було відмовлено.

ВІДПОВІДНА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

13. Загальні вимоги до скляних кабін були затверджені наказом Державної судової адміністрації України від 20 березня 2017 року № 350. Відповідно до цих вимог конструкція кабіни має бути модульною, що дозволяє її демонтаж і монтаж. Кожен модуль повинен мати 1,2 м у довжину, 1,2 м у ширину та 2,2 м у висоту. Кількість модулів, що підлягають демонтажу і монтажу, визначається залежно від розміру конкретної зали судових засідань. Кабіна виготовляється зі сталевого каркаса з прозорим захисним склом спереду та сталевим листом ззаду. Верхня частина кабіни має решітку, а нижня частина – раму з планками, що забезпечує належну вентиляцію, але перешкоджає втечі обвинувачених. Конструкція кабіни забезпечує проходження звуку в усіх напрямках через отвори, які не порушують жорсткості самої кабіни.

ПРАВО

I. ОБ’ЄДНАННЯ ЗАЯВ

14. Беручи до уваги схожість предмета заяв, Суд вважає за доцільне розглянути їх спільно в одному рішенні.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 3 КОНВЕНЦІЇ

15. Заявники скаржилися, що їхнє перебування у скляній кабіні під час судових засідань, що відбулися у період з 10 січня 2018 року до 23 квітня 2020 року, було нелюдським і таким, що принижує гідність. Вони посилалися на статтю 3 Конвенції, яка передбачає:

Стаття 3 Конвенції

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.»

Прийнятність

16. Уряд стверджував, що заявники не вичерпали національні засоби юридичного захисту, оскільки вони не зверталися до суду першої інстанції з клопотанням дозволити їм сидіти поруч зі своїми захисниками під час засідань. Також вони не вимагали відшкодування шкоди за стверджуване порушення їхніх прав.

17. Уряд також стверджував, що заявники пропустили шестимісячний строк для подання скарг за статтею 3 Конвенції. Востаннє вони перебували у скляній кабіні 27 лютого 2020 року, проте відповідні заяви були подані до Суду 31 жовтня 2020 року.

18. Стосовно суті скарги заявників, то Уряд стверджував, що тримання їх у скляній кабіні було виправдане міркуваннями безпеки та відповідало статті 3 Конвенції. Зокрема, кабіна була достатньо великою, заявники могли сидіти, не торкаючись один одного, мали змогу спілкуватися зі своїми захисниками та без перешкод стежити за розглядом провадження. Крім того, у кабіні була належна вентиляція, температура була комфортною, а також було забезпечено доступ до води та туалету.

19. У своїх первинних формулярах заяви заявники стверджували, що тримання у скляній кабіні принижувало їхню гідність і було подібним до умов тримання обвинувачених у металевій клітці. Зокрема, вони відчували труднощі у спілкуванні зі своїми захисниками та не чули сторін процесу. Заявники не деталізували свої скарги у відповідь на зауваження Уряду і не зазначали прямо або по суті, що труднощі у спілкуванні із захисниками обмежили їхні права за статтею 6 Конвенції.

20. Стосовно дотримання правила шестимісячного строку Суд зауважує, що востаннє заявники перебували у скляній кабіні 23 квітня 2020 року, коли суд першої інстанції залишив без задоволення клопотання прокурора про продовження строку тримання заявників під вартою та помістив їх під цілодобовий домашній арешт (див. пункт 7). Отже, шестимісячний строк розпочався 23 квітня 2020 року і мав

закінчитися 23 жовтня 2020 року. Однак у зв'язку з пандемією COVID-19 протягом періоду, визначеного рішеннями Голови Суду (з 16 березня до 15 червня 2020 року включно), перебіг шестимісячного строку за пунктом 1 статті 35 Конвенції в якості винятку вважався зупиненим загалом на три календарні місяці (див. ухвалу щодо прийнятності у справі «Саакашвілі проти Грузії» *(Saakashvili v. Georgia),* заяви № 6232/20 та № 22394/20, пункти 46 – 59, від 01 березня 2022 року). Таким чином, у цій справі заявники мали додаткові три місяці – до та включно з 23 січня 2021 року – для подання заяви до Суду. Таким чином, враховуючи, що заявники подали свої заяви 31 жовтня 2020 року, слід вважати, що вони дотрималися строку для їхнього подання. Тому заперечення Уряду відхиляється.

21. Стосовно заперечення Уряду про невичерпання засобів юридичного захисту, то Суд зазначає, що другий заявник насправді звертався до суду першої інстанції з клопотанням дозволити йому сидіти поруч із своїм захисником, і суд першої інстанції розглянув його клопотання 19 вересня 2018 року та залишив без задоволення (див. пункт 12).

22. Проте Суд не вважає за необхідне розглядати це заперечення Уряду, оскільки вважає цю частину заяви у будь-якому випадку неприйнятною з таких підстав.

23. Як Суд неодноразово зазначав, стаття 3 Конвенції втілює одну з основоположних цінностей демократичного суспільства. Вона містить абсолютну заборону катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання, незалежно від умов або поведінки потерпілого (див. серед багатьох інших джерел рішення у справі «Лабіта проти Італії» [ВП] *(Labita v.Italy)* [GC], заява № 26772/95, пункт 119, ЄСПЛ 2000-IV).

24. Жорстоке поводження має досягти мінімального рівня суворості, щоб підпадати під сферу дії статті 3 Конвенції Оцінка такого мінімального рівня є відносною: вона залежить від усіх обставин справи, таких як тривалість поводження, фізичні та психологічні наслідки, а у деяких випадках від статі, віку та стану здоров'я потерпілого (див., наприклад, рішення у справі «Яллох проти Німеччини» [ВП] *(Jalloh v. Germany)* [GC], заява № 54810/00, пункт 67, ЄСПЛ 2006-IX). Публічний характер поводження може бути відповідним або обтяжуючим фактором під час оцінки того, чи є воно «таким, що принижує гідність» у розумінні статті 3 Конвенції (див. рішення у справах «Тайрер проти Сполученого Королівства» *(Tyrer v. the United Kingdom),* від 25 квітня 1978 року, пункт 32, Серія А № 26; «Ердоган Яіз проти Туреччини» *(Erdoğan Yağız v. Turkey),* заява № 27473/02, пункт 37, від 06 березня 2007 року та «Куммер проти

Чеської Республіки» *(Kummer v. the Czech Republic)*, заява № 32133/11, пункт 64, від 25 липня 2013 року).

25. У контексті заходів безпеки в залі суду Суд наголошував, що обрані засоби забезпечення порядку та безпеки у залі суду не повинні включати заходи стримування, які за рівнем суворості або за своєю природою підпадатимуть під дію статті 3 Конвенції, оскільки не може бути виправдання катуванням або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню (див. рішення у справі «Свинаренко та Сляднєв проти Росії» [ВП] *(Svinarenko and Slyadnev v. Russia)* [GC], заяви № 32541/08 та № 43441/08, пункт 127, ЄСПЛ 2014 (витяги)). Суд встановив, зокрема, що тримання у металевій клітці суперечило статті 3 Конвенції з огляду на його об'єктивно принизливий характер (там само, пункти 135 – 138).

26. Суд уже зазначав, що поміщення підсудних за скляні перегородки або до скляних кабін саме собою не містить елемента приниження, достатнього для досягнення мінімального рівня суворості, як це має місце у випадку з металевими клітками (див. рішення у справі «Ярослав Бєлоусов проти Росії» *(Yaroslav Belousov v. Russia)*, заяви № 2653/13 та № 60980/14, пункт 124, від 04 жовтня 2016 року). Проте цей рівень може бути досягнутий, якщо обставини тримання, розглядаючи їх загалом, завдають їм душевних страждань чи труднощів такого рівня, який би перевищував невідворотний рівень страждання, притаманний триманню під вартою (див. рішення у справі «Кудла проти Польщі» [ВП] *(Kudła v. Poland)* [GC], заява № 30210/96, пункти 92 – 94, ЄСПЛ 2000-XI).

27. Таким чином, Суд ретельно дослідить загальні обставини тримання заявників у скляній кабіні, щоб визначити, чи досягли відповідні умови загалом мінімального рівня суворості, необхідного для охарактеризування поводження із заявниками як такого, що принижує гідність у розумінні статті 3 Конвенції.

28. Насамперед Суд зауважує, що справа заявників стосувалася обвинувачень у вчиненні насильницьких злочинів і не стверджувалося, що використання скляної кабіни під час судових засідань було свавільним заходом. Суд також бере до уваги конструкцію кабіни, описану Урядом, і зауважує, що сам собою факт перебування заявників за скляною перегородкою під час засідань не був принизливим елементом, що зумовлював би застосування статті 3 Конвенції, на відміну від підходу Суду до тримання підсудних у металевих клітках (див. згадане рішення у справі «Свинаренко та Сляднєв проти Росії» *(Svinarenko and Slyadnev v. Russia)*, пункти 136 та 138).

29. Хоча сторони не дійшли згоди щодо точної довжини скляної кабіни (3,6 м згідно з твердженнями заявників та 4 м згідно з твердженнями Уряду), Суд зауважує, що ця різниця є мінімальною, а

заявники не оскаржували твердження Уряду, що ширина кабіни становила 1,2 м, а висота – 2,2 м. Взявши ці виміри за основу для розрахунку, Суд встановлює, що конструкція кабіни забезпечувала кожному підсудному приблизно 0,8 кв. м особистого простору згідно з твердженнями Уряду та приблизно 0,7 кв. м особистого простору згідно з твердженнями заявників.

30. У зв'язку з цим Суд також посилається на опис Урядом умов, у яких заявники перебували в кабіні (див. пункт 11). Суд зазначає, що заявники не оскаржували цей опис і не надали жодних додаткових доказів на підтвердження своєї скарги за статтею 3 Конвенції.

31. Наведені міркування не переконують Суд у тому, що тримання заявників у скляній кабіні досягло мінімального рівня суворості, забороненого статтею 3 Конвенції.

32. З цього випливає, що ця частина заяви є явно необґрунтованою. Отже, вона має бути визнана неприйнятною відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

III. СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 5 КОНВЕНЦІЇ

33. Заявники скаржилися, що поміщення їх під домашній арешт з 23 квітня до 29 жовтня 2020 року було невиправданим; що вони не мали ефективної процедури для оскарження законності застосування до них домашнього арешту; що вони не могли оскаржити судові ухвали про застосування щодо них та продовження строку домашнього арешту, оскільки ці ухвали не підлягали оскарженню; а також на те, що вони не мали забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування шкоди за стверджувані порушення. Заявники посилалися на статтю 3 та пункти 3, 4 і 5 статті 5 Конвенції, які передбачають:

Стаття 5 Конвенції

«3. Кожен, кого заарештовано або затримано згідно з положеннями підпункту «с» пункту 1 цієї статті, має негайно постати перед суддею чи іншою посадовою особою, якій закон надає право здійснювати судову владу, і йому має бути забезпечено розгляд справи судом упродовж розумного строку або звільнення під час провадження. Таке звільнення може бути обумовлене гарантіями з'явитися на судове засідання.

4. Кожен, кого позбавлено свободи внаслідок арешту або три-мання під вартою, має право ініціювати провадження, в ході якого суд без зволікання встановлює законність затримання і приймає рішення про звільнення, якщо затримання є неза-конним.

5. Кожен, хто є потерпілим від арешту або затримання, здійсненого всупереч положенням цієї статті, має забезпечене правовою санкцією право на відшкодування.»

A. Прийнятність

34. Уряд стверджував, що заявники не вичерпали національні засоби юридичного захисту, оскільки не оскаржили ухвали суду першої інстанції про застосування, а згодом про продовження строку застосовування щодо них цілодобового домашнього арешту. Уряд також просив Суд визнати зазначену скаргу явно необґрунтованою на тій підставі, що всі гарантії за статтею 5 Конвенції були дотримані.

35. Заявники заперечили.

36. Суд зазначає, що ухвали суду першої інстанції, на які посилався Уряд, не підлягали оскарженню, як було вказано у відповідних ухвалах, постановлених у період з 23 квітня до 31 серпня 2020 року. Крім того, Суд зазначає, що він уже розглядав подібне заперечення Уряду (див. рішення у справах «Мокану та інші проти Румунії» [ВП] *(Mocanu and Others v. Romania)* [GC], заява № 10865/09 та 2 інші заяви, пункти 220 – 226, ЄСПЛ 2014 (витяги); та «Олексейчук проти України» [Комітет] *(Olekseychuk v. Ukraine)* [Committee], заява № 5765/20, пункти 15 – 20, від 15 грудня 2022 року) та встановив, що у період з червня 2019 року до січня 2021 року не було впевненості в існуванні доступного та ефективного засобу юридичного захисту, який би відповідав вимогам статті 35 Конвенції. Таким чином, заперечення Уряду щодо невичерпання засобів юридичного захисту відхиляється.

37. Стосовно скарги заявників на неможливість оскаржити судові ухвали про застосування та продовження строку застосування щодо них домашнього арешту через те, що такі ухвали не підлягали оскарженню, Суд нагадує, що пункт 4 статті 5 Конвенції не зобов'язує Договірні Сторони запроваджувати більше ніж одну інстанцію для перевірки законності тримання під вартою та розгляду клопотань про звільнення (див. рішення у справі «Ільнзеєр проти Німеччини» [ВП] *(Ilnseher v. Germany)* [GC], заяви № 10211/12 і № 27505/14, пункт 254, від 04 грудня 2018 року). З цього випливає, що зазначена частина скарги заявників є несумісною за критерієм *ratione materiae* з положеннями Конвенції і має бути відхилена відповідно до підпункту «a» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

38. Суд також зазначає, що решта скарг не є ні явно необґрунтованими, ні неприйнятними з будь-яких інших підстав, перелічених у статті 35 Конвенції. Тому вони мають бути визнані прийнятними.

B. Суть

1. Стверджуване порушення пункту 3 статті 5 Конвенції

39. У зв'язку зі скаргою заявників за пунктом 3 статті 5 Конвенції про те, що їхнє поміщення під домашній арешт не було виправданим,

Суд зазначає, що Уряд не заперечував проти застосовності статті 5 Конвенції до домашнього арешту, який з огляду на його рівень і напруженість вважається позбавленням свободи у розумінні цього положення (див. рішення у справі «Бузаджі проти Республіки Молдова» [ВП] *(Buzadji v. the Republic of Moldova)* [GC], заява № 23755/07, пункт 104, від 05 липня 2016 року з подальшими посиланнями).

40. Враховуючи загальні принципи, наведені в рішенні у справі «Корбан проти України» *(Korban v. Ukraine)*, заява № 26744/16, пункти 154 – 157, від 04 липня 2019 року), які є однаково застосовні й для цієї справи, Суд зазначає, що заявники перебували під цілодобовим домашнім арештом з 23 квітня до 29 жовтня 2020 року. Таким чином, період, що розглядається для цілей пункту 3 статті 5 Конвенції, становить приблизно шість місяців.

41. Суд зауважує, що скарга заявників за пунктом 3 статті 5 Конвенції стосувалася виключно періоду перебування їх під цілодобовим домашнім арештом. Вони не порушували жодних питань за Конвенцією у зв'язку з триманням їх під вартою з 08 червня 2017 року до 23 квітня 2020 року та не надали відповідних судових ухвал про продовження строку тримання їх під вартою протягом зазначеного періоду, який тривав приблизно два роки і десять місяців. Проте Суд може взяти до уваги вказаний період під час аналізу виправданості домашнього арешту заявників.

42. Суд зазначає, що, відмовляючи у задоволенні клопотання прокурора про продовження строку тримання заявників під вартою після 23 квітня 2020 року, суд першої інстанції врахував той факт, що раніше зазначені підстави для тримання їх під вартою втратили актуальність, проте вирішив помістити їх під домашній арешт, вважаючи, що зберігався ризик впливу заявників на потерпілих та свідків (див. пункт 7). Однак суд першої інстанції не навів детальних підстав, чому цей ризик продовжував існувати, попри те, що заявники були позбавлені свободи протягом майже трьох років.

43. Крім того, Суд зауважує, що хоча суд першої інстанції взяв до уваги час, який заявники вже провели під вартою (*там само*), він не врахував той факт, що, помістивши їх під домашній арешт, він фактично продовжив строк позбавлення їх свободи, який вже був суттєво тривалим.

44. До того ж в ухвалах суду першої інстанції від 09 червня, 03 липня та 31 серпня 2020 року про продовження строку домашнього арешту заявників не було наведено жодних додаткових обґрунтувань. Як вбачається, суд першої інстанції обмежився повторенням низки підстав для застосування домашнього арешту в абстрактний та формальний спосіб, без посилання на будь-які фактичні обставини або

причини, чому він вважав такі підстави все ще актуальними у справі заявників (див. пункт 8).

45. Оскільки ухвали суду першої інстанції щодо домашнього арешту заявників були викладені у загальних формулюваннях і містили повторювані фрази, вони не свідчили про те, що подальша виправданість позбавлення їх свободи була належним чином оцінена, попри плин часу.

46. Міркувань, викладених у попередніх пунктах, достатньо для висновку, що, використавши стандартну формулу, яка полягала у простому перерахуванні підстав для застосування запобіжного заходу без розгляду конкретних фактів справи заявників, національні суди не навели «відповідних» та «достатніх» підстав для виправдання необхідності застосування та продовження строку застосування щодо них домашнього арешту.

47. Отже, було порушено пункт 3 статті 5 Конвенції.

1. Стверджуване порушення пункту 4 статті 5 Конвенції

48. Заявники скаржилися на те, що вони не мали у своєму розпорядженні ефективної процедури, за допомогою якої могли оскаржити законність їхнього домашнього арешту, зважаючи, зокрема, на застосований формальний підхід.

49. Суд зауважує, що заявники зверталися до суду першої інстанції з клопотаннями про скасування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту, і суд розглядав їхні клопотання разом із клопотаннями прокурора про продовження строку дії запобіжного заходу. Проте, як Суд встановив у контексті пункту 3 статті 5 Конвенції, у своїх ухвалах національний суд використовував стандартну формулу, просто перераховуючи підстави для застосування запобіжного заходу без розгляду конкретних фактів справи заявників (див. пункти 39 – 47).

50. Зазначаючи, що скарга заявників за пунктом 4 статті 5 Конвенції стосується по суті того ж недоліку, за обставин цієї справи Суд вважає, що за останнім положенням не виникає окремого питання.

1. Стверджуване порушення пункту 5 статті 5 Конвенції

51. Суд нагадує, що пункт 5 статті 5 Конвенції дотримано, якщо існує можливість клопотати про відшкодування шкоди у зв’язку із позбавленням свободи, здійсненим з порушенням пунктів 1, 3 або 4 (див. рішення у справі «Стоїчков проти Болгарії» *(Stoichkov v. Bulgaria)*, заява № 9808/02, пункт 72, від 24 березня 2005 року). Отже, право на відшкодування шкоди, зазначене в пункті 5, передбачає, що порушення одного з попередніх пунктів статті 5 Конвенції було встановлено або національним органом влади, або Судом.

52. У цій справі Суд встановив порушення пункту 3 статті 5 Конвенції. З цього випливає, що пункт 5 статті 5 Конвенції є застосовним. Суд зауважує, що немає жодних вказівок на те, що національне законодавство надавало заявникам право на відшкодування шкоди у їхній ситуації (див. рішення у справах «Корнейкова проти України» *(Korneykova v. Ukraine)*, заява № 39884/05, пункт 80, від 19 січня 2012 року; «Строган проти України» *(Strogan v. Ukraine)*, заява № 30198/11, пункти 107 – 110, від 06 жовтня 2016 року та «Ритіков проти України» *(Rytikov v. Ukraine)*, заява № 52855/19, пункти 32 – 37, від 23 травня 2024 року, а також подальші посилання у них). Суд не вбачає підстав для іншого висновку у цій справі.

53. З цього випливає, що було порушено пункту 5 статті 5 Конвенції.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

54. Стаття 41 Конвенції передбачає:

> «Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.»

A. Шкода

55. Заявники вимагали по 10 000 євро кожен в якості відшкодування моральної шкоди.

56. Уряд заперечив проти цих вимог, зазначивши, що вони були необґрунтованими.

57. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, Суд вважає за розумне присудити кожному із заявників по 2 000 євро в якості відшкодування моральної шкоди.

B. Судові та інші витрати

58. Заявники також вимагали по 1 200 євро кожен в якості компенсації судових та інших витрат, понесених під час провадження у Суді. Вони надали копії договорів про надання юридичних послуг, підписані з паном М. Сосєдко, який представляв обох заявників після повідомлення про справу Уряд, а також акти виконаних робіт, згідно з якими захисник витратив по 22 години на роботу над справою кожного із заявників з погодинною ставкою у розмірі 100 євро.

59. Уряд заперечив проти цієї вимоги, стверджуючи, що сума, яка вимагалася, була надмірною та необґрунтованою.

60. Відповідно до практики Суду заявник має право на компенсацію судових та інших витрат, лише якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їхній розмір – обґрунтованим. У цій справі, беручи до уваги наявні в нього документи та зазначені критерії, Суд вважає за розумне присудити загальну суму у розмірі 1 000 євро, понесених під час провадження у Суді, та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявникам, які мають бути сплачені безпосередньо їхньому представнику пану М. Сосєдку, як просили заявники.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об’єднати заяви;

2. *Оголошує* прийнятними скарги за пунктами 3, 4 та 5 статті 5 Конвенції щодо необґрунтованого поміщення заявників під домашній арешт, відсутності ефективної процедури, за допомогою якої можна було оскаржити законність їхнього домашнього арешту та відсутності забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування шкоди за стверджуване порушення пункту 3 статті 5 Конвенції, а решту скарг у заяві – неприйнятними;

3. *Постановляє*, що було порушено пункт 3 статті 5 Конвенції;

4. *Постановляє*, що не порушується жодного окремого питання за пунктом 4 статті 5 Конвенції;

5. *Постановляє*, що було порушено пункт 5 статті 5 Конвенції;

6. *Постановляє,* що:
   (a) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції держава-відповідач повинна сплатити заявникам такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
      (i) 2 000 (дві тисячі) євро кожному заявнику та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
      (ii) 1 000 (одна тисяча) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявникам, в якості компенсації судових та інших витрат, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок їхнього представника, пана М. Сосєдка;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток *(simple interest)* у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

7. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 05 березня 2026 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Віктор Соловейчік *(Victor Soloveytchik)* Секретар	Катержіна Шімачкова *(Kateřina Šimáčková)* Голова